

***Het
engelen
huis***

DIRK BRACKE

 DAVIDSFONDS
INFODOK

De uren in De Zande waren voor mij een boeiende en leerrijke ervaring. Samen soepgroenten snijden, afwassen, in de klas zitten, naar het WK voetbal kijken, meedoen met het Swingpaleis... Ik dank de meisjes van Beernem voor alles, ook voor de soms wel heel lange babbels. Ook vond ik het tof hoe de opvoeders me wegwijs maakten in het leven in De Zande. Frank, Francis... te veel namen om op te noemen. En last but not least Patrick en Martine. Het was geweldig hoe jullie me geholpen hebben. Dank je wel.

Voorwoord

‘De jeugd van vandaag leest geen boeken meer’, zegt men. ‘Jongeren zijn schoolmoe en leesmoe. De weerzin om een boek te lezen is groot.’

Wie echter tijd neemt om naar jongeren te luisteren en aandacht heeft voor hun interesses, weet dat deze stellingen niet kloppen. Jongeren hebben nog steeds leeshonger, maar de brave, klassieke jeugdboeken boeien hen niet meer. De inhoud van de verhalen moet sterker aansluiten bij de leefwereld van de jongeren. Een aantal jeugdauteurs, onder wie Dirk Bracke, heeft dat zeer goed begrepen. Dirks verhalen hebben een hart en een ziel, hij schrijft niet alleen vóór jongeren, maar ook mét jongeren. Hij neemt in de goedgevulde huisbibliotheek van De Zande dan ook een toppositie in.

Dirk geeft dit verhaal enigszins ironisch de titel *Het engelenhuis*. Het verhaal vertelt op pakkende wijze de lotgevallen van enkele minderjarige inwoners van de instelling in Beernem. De geslotenheid van de instelling zorgde ervoor dat er weinig geweten was over wat er precies achter de muren gebeurde. Die geslotenheid werkte echter contraproductief. Allerlei vooroordelen vonden er hun voedingsbodem, waardoor de reïntegratie van de probleemjongeren nog eens extra werd bemoeilijkt. Dirk Bracke laat op zijn eigen, typische manier de lezer een kijkje nemen

achter de muren. Letters worden woorden, woorden worden zinnen, zinnen worden een verhaal en dat verhaal sloop muren.

Over probleemjongeren wordt er vaak gesproken en geschreven, meestal op wetenschappelijke wijze in een betoog vol moeilijke termen en woorden. Dirk brengt daar verandering in. Een beter geschenk kunnen we ons niet wensen!

FRANK MULIER – *Directeur GBJ De Zande*

De rode fase

Op de afrit van de E40 helde de politiecombi stevig over. Bo moest zich aan de rand van de bank vasthouden om niet tegen de wand van de auto te schuiven.

‘Pas op! Dit is een venijnige bocht!’ waarschuwde de agent zijn collega die naast hem aan het stuur zat.

Die ging meteen op de rem staan en de combi kwam terug overeind.

‘Is het de eerste keer dat je naar Beernem rijdt?’ vroeg de agent.

De jonge chauffeur knikte. ‘De ingenieur die deze afrit getekend heeft, zal vast geen standbeeld krijgen’, mopperde hij.

Aan haar rechterkant zag Bo een vijver liggen en er was iets doods in haar ogen. Het zou minstens drie maanden duren vooraleer ze die vijver terug zou zien.

‘Aan het einde van de afrit naar links. Dan rijd je over een viaduct. Een beetje verder rechtsaf en dan zijn we er’, gidste de oudere agent.

Het heldere licht van de voorjaarszon deed de rit naar Beernem onecht lijken.

Drie maanden, had de jeugdrechter vanochtend gezegd. Om je uit het milieu te halen en om je tegen jezelf te beschermen. *Om me tegen mezelf te beschermen!* Bo werd

boos toen ze aan die woorden dacht. Ze hoefde helemaal niet beschermd te worden.

Toch had ze wel onder het bureau van de jeugdrechter kunnen kruipen, want pa en ma zaten achter haar. Voor hen was ze beschaamd, niet voor die jeugdrechter, niet voor die advocaat. Onrustig ritselden haar vingers over haar lange splitrok. De andere meisjes in Beernem zouden haar vast pesten omdat ze zulke dure kleren droeg. O, had ze nog maar even naar huis gekund om een jeans en een gewone trui aan te trekken.

‘We zijn er bijna’, zei de agent terwijl hij zijn gezicht naar Bo keerde.

De combi draaide de Sint-Andreaslaan in. Het lijkt op een oud schoolgebouw, dacht Bo. Ze had zich de gesloten instelling helemaal anders voorgesteld. Als een vesting met hoge muren die afgezoomd waren met prikkeldraad en met gewapende politiemensen voor de deur, zoals in de films.

De oudere agent stapte uit en trok de schuifdeur aan Bo’s kant open. Met een hand hield ze haar lange rok vast. Ze stapte uit en keek om zich heen. Aan de overkant van de straat was een supermarkt met een parking ervoor. Een blozende vrouw kwam naar buiten en duwde een volgelden winkelkarretje naar haar auto. Boven op het karretje lagen bundels prei en selderij. In de lentezon leek het allemaal zo alledaags dat Bo bijna kon janken van ellende.

‘Ga mee’, zei de agent en hij liep het trapje op om aan te bellen.

Een Van Gogh, dacht Bo toen ze in de hal een ingelijste replica van een blauw bloemenschilderij zag. Haar aandacht werd afgeleid door een dertiger die toevallig voorbijliep. Zijn hoofd was bijna kaalgeschoren en over zijn witte hemd liepen bretellen naar zijn broek. Toen hij hen zag, bleef hij staan.

‘Jij bent Bo de Graaf?’ vroeg hij.

‘Ja.’

Hij keek naar haar kleren en haar gezicht en hij knikte.

‘Je wordt verwacht’, zei hij niet onvriendelijk. Daarna keerde hij zich naar de agent. ‘Mag ik de beschikking van de jeugdrechter zien?’

De agent gaf hem een papier.

‘Ik zal iemand van de onthaalgroep verwittigen.’

Hij tikte een nummer op zijn telefoon.

‘Ze komt zo dadelijk’, zei hij en hij liep naar het bureau om de beschikking af te geven.

Er hing nog een replica van Van Gogh, merkte Bo terwijl ze nerveus wachtend de gang rondkeek. Een vrouw van een jaar of veertig met kortgeknipt, bruin haar liep naar haar toe.

‘Dag’, zei ze en ze knikte Bo en de agenten toe.

‘Iemand heeft de beschikking al naar het bureau gebracht’, zei de oudere agent voor ze iets kon vragen.

‘Mooi.’ Ze tikte Bo op de arm. ‘Gaan jullie mee?’

Zonder op een antwoord te wachten liep ze door de gang naar een trap in kunstmarmer.

Bovenaan werden ze door een tweede begeleidster opgewacht. Ze droeg een plastic wasmand waarin wat kleren en een paar slippers lagen.

Bo bekeek de brede, bruine deuren aan beide kanten van de gang. Het herinnerde haar aan de gelige, naargeestige ziekenhuisgang waar ze ooit met ma tante Anna had bezocht.

In de deuren zaten vensters, maar die waren aan de buitenkant door donkere doeken afgeschermd. Ze gaven Bo een eng gevoel.

‘Hier is het’, zei de begeleidster terwijl ze achter in de gang met een sleutel een deur opende.

‘Is dit mijn cel?’ vroeg Bo benepen terwijl ze als versteend in het sombere kamertje bleef staan.

De muren waren vuil en met allerlei tekstjes volgekrabbed. Tegen de muur stond een ijzeren spijlenbed met een volgeschreven houten plaat op de plaats waar normaal de matras moest liggen.

‘Nee, gelukkig maar’, zei de begeleidster. ‘Jouw kamer is een stuk gezelliger. Wil je je handtas op de plank leegmaken?’

Automatisch kieperde Bo de inhoud van haar tas uit. Meteen kwam de andere begeleidster in actie. Alles werd genoteerd en in de wasmand gelegd.

‘Zo’n pak geld’, zei ze toen de rol bankbiljetten aan de beurt was.

‘Het is mijn geld!’ zei Bo heftig.

‘Natuurlijk. Als je wilt, mag je het bij je houden. Het klinkt misschien vreemd: je portefeuille moet je afgeven, maar het geld mag je bij je houden. Ik zou je echter aanraden het aan ons te geven. We bewaren het dan veilig in een brandkast. Misschien wordt het anders gepikt. Je krijgt toch voldoende zakgeld om sigaretten en snoep te kopen.’

‘Oké’, zei Bo mat. ‘Maar mijn mobieltje zou ik toch bij me willen houden. Ik wil mijn vriend bellen.’

‘Sorry. Alle persoonlijke bezittingen moet je afgeven. Alleen geld en sigaretten mag je houden.’

‘2365 euro’, telde de begeleidster. Het bedrag werd op de lijst genoteerd.

Ook haar halskettinkje, haar oorbellen en een ring verdwenen in een plastic zakje.

‘Je mag je kleren uittrekken.’

‘Mijn kleren uittrekken?’ vroeg Bo geschrokken. ‘Waarom?’

Het bloed steeg naar haar hoofd.

‘Hier begint iedereen op dezelfde manier. Als je je goed gedraagt, mag je na een dag of tien, twaalf in een leefgroep je eigen kleren weer aantrekken.’ Een blik op Bo’s chique kleren deed haar het hoofd schudden. ‘Als ik in jouw plaats was, liet ik me andere kleren bezorgen. De andere meisjes hebben geen medelijden met een duur topmodel zoals jij. Maar kom, trek nu je kleren maar uit.’

Langzaam knoopte Bo haar vestje los.

‘Vooruit! We hebben niet de hele dag de tijd!’

De stem was opeens niet meer zo geduldig. Snel trok Bo haar truitje met het hartvormige decolleté en de diepe ruguitsnijding uit.

‘Geen navelpiercing?’ vroeg de vrouw terwijl ze naar Bo’s rug keek. ‘Anders moet die ook in het zakje.’

‘Nee’, zei Bo giftig.

Daarna stapte Bo uit haar kuitlange splitrok. In ruil kreeg ze een breed, allesverhullend nachthemd toegestopt.

‘Broekje en beha!’

‘Moet dat... Nee, dat wil ik niet!’ protesteerde Bo.

Ze drukte het nachthemd tegen zich aan alsof ze zo kon beletten dat ze haar ondergoed moest uittrekken.

‘Stel je niet aan!’ zei de vrouw die Bo’s kleren vluchtig opvouwde. ‘Iedereen moet zich uitkleden. Je bent echt geen uitzondering.’

Met een nijdig gezicht morrelde Bo onder haar nachthemd haar string uit en maakte haar beha los. Zonder woorden toonde de begeleidster met de wasmand de lingerie aan haar collega. Een minachtend trekje verscheen op hun gezicht.

‘Moet ik dat aantrekken?’ vroeg Bo ongelovig toen haar een grote oma-onderbroek werd aangereikt.

‘Wat mij betreft loop je in je blote kont. Of had je misschien de laatste creaties van Chanel verwacht?’ zei de vrouw droog.

Met een zucht trok Bo de onderbroek aan.

‘Goed’, zei de opvoedster. ‘Dan kunnen we nu naar het cachot.’

Samen met de politieagenten bracht ze Bo een paar deuren verder. Het cachot zag er even kaal en vuil uit als de cel waarin ze zich moest omkleden. Alleen stond er in de hoek een wc-pot zonder bril. Op tafel lagen enkele vellen papier en een potlood.

‘Daar moet je je persoonlijke gegevens op invullen’, zei de begeleidster. ‘Naam, adres, godsdienst... dat soort dingen.’

De andere vrouw bracht twee plastic potjes en zette ze naast het papier op tafel.

‘Wat moet ik daarmee?’ vroeg Bo argwanend.

‘Daar moet je in plassen’, zei de vrouw koud.

‘Waarom?’

‘Om te controleren of je onder invloed van drugs bent.’

‘Ik heb nog nooit iets gebruikt.’

‘Toch moet je de potjes vullen. Tot straks.’

Toen de vrouw naar de deur liep werd Bo bang.

‘Hoe lang moet ik hier blijven?’

‘Dat hangt van jou af’, zei ze en ze wees naar een camera boven de deur. ‘Als we merken dat je rustig bent, dan mag je naar je kamer.’

‘Maar ik ben rustig!’

Bo schreeuwde het bijna uit. De vuile, volgekrabbelde muren, het ijzeren spijlenbed met de houten plank... nu leek het geen oud ziekenhuis meer, maar een echte gevangenis.

‘We zien wel. O ja, je mag niet op het bed liggen’, zei de vrouw voor ze de deur sloot.

Wie wil er nu op zo'n vieze houten plaat liggen, wilde Bo zeggen, maar ze slikte haar woorden in.

Met haar neus op de muur las Bo een tijdlang de tekstjes. *I want my freedom. Ik wil hier weg. Jenny is een hoer. Beer-nem, I hate you! Pas op voor mevrouw Verstappen!* las ze tussen de tekeningen van hartjes met initialen en spuiten.

Opeens kreeg ze de potjes in het oog. Ze nam een potje en schoof haar nachthemd omhoog.

De camera, dacht ze in paniek en ze liet meteen haar nachthemd los. Nergens in de kamer was ze veilig voor dat oog, zelfs niet op de wc-pot zonder bril.

Vernederd tot in het putje van haar ziel boog ze voorover en probeerde ze onder het nachthemd in het potje te plas-sen. Opeens voelde ze dat haar hand warm en nat werd.

'Shit!'

'Ik wil mijn handen wassen!' riep ze naar de camera en ze toonde haar natte hand. 'En die tent of hoe noemen jul-lie zo'n broek is ook nat!'

De deur bleef dicht.

'Zijn jullie doof! Ik heb me bezeikt!'

Ze draaide zich met haar rug naar de deur en schopte met de zolen van haar slippers tegen het hout. Niemand kwam kijken.

De akelige stilte in de cel bezorgde Bo het gevoel dat ze voorgoed verdwenen was. Af en toe vingen haar oren het geluid op van een slaande deur of een stem, maar het leek alsof die geluiden vanuit een onbekende leegte kwamen.

Omdat het zo nutteloos leek, had ze het huilen en het beuken op de deur opgegeven. Eerst had ze alle krabbels op de muren gelezen en daarna had ze de stenen geteld. Soms had ze met opzet verkeerd geteld zodat ze opnieuw moest beginnen. Ze dacht dat ze uren voor het venster had gestaan en toch niks had gezien. En ze huiverde in haar nachthemd, want het was koud in de cel, verdomd koud. Alleen als ze naar de camera boven de deur keek, had ze het gevoel dat ze niet alleen was. Via een tv-scherm keek iemand naar haar. Ze snakte naar een sigaret en fantaseerde hoe geweldig die zou smaken.

Ze kon een gillette niet bedwingen toen opeens de deur openging. Een man en een vrouw kwamen naar binnen.

‘Je mag naar je kamer’, zei de vrouw die Vera bleek te heten. ‘Dit mag je meenemen.’

Ze duwde Bo een bekertje en een washandje in haar handen. In het bekertje zaten een tube tandpasta, een tandenborstel en een stukje zeep.

‘Kom maar mee’, zei de man.

Bo herinnerde zich de ziekenhuisgang. Aan haar rechterkant was een soort woonkamer waarin enkele meisjes in fauteuils zaten. Ze droegen allemaal een groenachtig joggingpak, witte sokken en strandslippers. Voor de derde deur bleven ze staan. Zonder een woord te zeggen opende de vrouw de deur.

‘Dit is voor een tijdje je thuis. Trek je T-shirt en je joggingpak maar aan. Als je je goed gedraagt, mag je na vier dagen naar de blauwe fase. Dan ben je niet meer zo eenzaam.’

Tegen de muur stond een groot bureau en het bed had ditmaal een matras. Lakens en een deken lagen op het voeteinde in een pakje gevouwen. In de hoek stond een nachtemmer.

‘Over een halfuurtje kun je je eten ophalen’, zei mevrouw Vera.

‘Maar ze hebben mijn horloge afgenomen, Vera. Hoe kan ik dan...’

‘Voor jou ben ik mevrouw Vera!’ zei ze scherp. ‘Ik roep je wel.’

De deur werd gesloten. Bo bleef een tijdje staan. Luxe was het niet, maar vergeleken met de isoleercel was haar kamer zelfs mooi. Even later ging de deur weer open. De man van daarnet legde wat papieren op het bureau.

‘Dit zijn een onthaalbrochure en een drugsovereenkomst. Je moet die lezen en op deze bladen een aantal vragen erover oplossen.’

Bo bleef een tijdje naar de papieren kijken en ze knikte. Door de opdracht zou de eindeloze dag vast wat sneller voorbijgaan. De man greep naar de deurklink.

‘Neem gerust de tijd. Ik kom de papieren later wel ophalen.’

‘Goed, meneer...’

‘Meneer Paul’, zei hij met een glimlach terwijl hij naar buiten liep.

Bo ging aan het bureau zitten en las de drugsovereenkomst. Zag ze er dan uit als een junk? Zonder verder na te denken plaatste ze haar handtekening onder aan het blad.

Ze schoof het vel papier lusteloos naar de linkerhoek van het bureau en dan weer terug. En nu? dacht Bo. Wat nu?

Verlegen staaarde ze van de gezichten weg. Zestien, twintig ogen volgden Bo toen ze de woonkamer binnenkwam. In een zithoek stond een grote, ronde tafel met daarop enkele asbakken. Errond waren enkele fauteuils van namaakleer geschikt. Tegen de muur stond een tv-toestel.

Op een grote tafel stonden potten en pannen.

‘Kijk, daar neem je een dienblad en dan schep je je middagmaal maar op.’

Met al de ogen op zich gericht nam Bo zich voor om vlug haar dienblad te vullen en zich daarna naar de veiligheid van haar kamer te haasten. Ze vulde een plastic beker met water en zette hem op haar dienblad.

‘Je eerste dag in Beernem?’ vroeg een meisje dat meteen na Bo aanschoof.

Het klonk niet eens als een vraag.

Het meisje was een jaar of zestien, zeventien met donkerblond haar dat in een vlecht op haar schouders hing. Ze was een half hoofd groter dan Bo en had de mouwen van haar groene sweater rond haar middel geknoopt. Ze praatte met een zangerig Limburgs accent.

‘Ja’, zei Bo zacht terwijl ze zich afvroeg of ze mocht praten.

‘Rode fase’, zei het meisje. ‘Dat is shit. Dan mag je maar drie sigaretten roken. Ik ben Yasmien. Hoe heet jij?’

‘Bo.’